

Téma uprchlictví na táboře

Informační a metodická podpora

V médiích se poslední dobou mluví o otázce přijímání uprchlíků do České republiky. Toto téma často vzbuzuje hodně emocí. Řeší se v rodinách, mezi přáteli, na sociálních sítích. Je tedy možné, že téma i otázky s ním spojené přinesou děti také na tábor. Chceme poskytnout malou podporu a alespoň základní orientaci vedoucím, aby s tímto aktuálním tématem mohli informovaně pracovat a využít je v programu zejména pro rozvoj výchovných kompetencí spojených s oblastí stezky Svět okolo nás (Propojený svět, Různost světa) a pro posilování schopnosti dětí vnímat těžkou situaci druhých (Moje pomoc druhým).

Proto jsme připravili tento krátký materiál, který se skládá ze tří částí:

1. V první řadě nabízíme metodiku konkrétních vzdělávacích programů, které je možné s dětmi na táboře realizovat nebo se jimi nechat inspirovat. Programy pocházejí ze vzdělávacích publikací organizací Nesehnutí, NaZemi a ARPOK.
2. Přinášíme stručné představení základních obav, které se v mediálním prostoru objevují, s komentářem lidí, kteří se tématu dlouhodobě věnují.
3. Pro hlubší pochopení tématu vybíráme několik článků, které se tématu věnují důkladněji.

Aktivity a programy k tématu uprchlictví

[Vezmi mne na druhou stranu](#) (14+, 45 min)

Simulační aktivita, v níž jsou účastníci stavěni do role uprchlíků, kteří potřebují uprchnout ze své země překročením nebezpečné hranice. (Hrubanová, K. (ed.): *Buzola – příručka globálního rozvojového vzdělávání nejen pro volný čas. NaZemi 2012.*)

[Abdin z Červené Lhoty](#) (12+, 60 min)

Účastníci se seznámí se situací konkrétního dětského uprchlíka v českém uprchlickém táboře. Chápu, jak se mohou cítit uprchlíci v cizí zemi, jejímuž jazyku nerozumí. (Malířová, E., Pavlíčková, M., Rychtecká, M. (ed): *Svět do všech předmětů. Společnost pro Fair Trade, ARPOK 2009.*)

[Lovec draků](#) (12+, 45 min)

Účastníci se vcítí se do pocitů a obav uprchlíka z Afgánistánu. Směřují k respektu k cizincům v ČR. Vhodné k ohni. Četba textu s předvídáním. (Malířová, E., Pavlíčková, M., Rychtecká, M. (ed): *Svět do všech předmětů. Společnost pro Fair Trade, ARPOK 2009.*)

[Uprchlíkem ve vlastní zemi](#) (12+, 60 min.)

Účastníci se vžijí do situace lidí, kteří byli nuceni opustit svůj domov. Porozumí podobnostem a rozdíly mezi uprchlíky a tzv. vnitřně vysídlenými osobami. (Malířová, E., Pavlíčková, M., Rychtecká, M. (ed): *Svět do všech předmětů. Společnost pro Fair Trade, ARPOK 2009.*)

Jaké je to být uprchlíkem (15+, 90 min, str. 36)

Kdo je to uprchlík a pro

je nucen odejít ze země svého původu? Jaké těžkosti na své cestě potkává, co ho čeká v zemi, kde chce získat azyl? Kolik uprchlíků přichází do ČR a odkud pochází? Účastníci se v tomto workshopu prostřednictvím rolové hry ocitnou v kůži uprchlíků a uprchlic, kteří utíkají ze své země před válečným konfliktem. (*Kolektiv autorů: Workshopy s multikulturní tematikou. Příručka pro učitele a učitelky základních a středních škol. Nesehnutí 2012, str. 36.*)

Hranice

- **Hraniční bingo** (20 min, 12+): Aktivita představující téma hranic, určená především k prolomení ledů. Každý účastník dostane arch s výroky a musí ve skupině najít někoho, koho se tyto výroky týkají.
- **Hra na hranice** (40 min, 10+): Ledolamka, ve které účastníci soutěží s ostatními v získávání území. Je založena na hře, kterou hrají děti v Bulharsku na ulicích.
- **Objímání na hranicích** (30 min, 10+): Rozehřívací aktivita, při níž účastníci musejí překročit hranici, a to tak, že obejmou někoho na její druhé straně.
- **Mapa světa** (30 min, 10+): Při aktivitě si účastníci uvědomí, jak často sami překračují hranice, případně jak často jsou hranice kvůli nim překračovány. Tyto globální propojenosti jsou zaznamenávány na mapě světa.
- **Co je za zdí?** (1h, 14+): Účastníci pracují s informacemi o různých zdech vybudovaných od roku 5 př. n. l. do roku 2010 a s událostmi, které symbolizují pád různých druhů hranic. V diskusi se zamýšlejí nad příčinami vzniku těchto zdí a hranic.

(*Hrubanová, K. (ed.): Buzola – příručka globálního rozvojového vzdělávání nejen pro volný čas. NaZemi 2012.*)

Další vzdělávací metodiky na webu projektu [Společně k rozmanitosti](#) (*Nesehnutí*).

Obavy spojené s uprchlictvím a reakce na ně

Komentáře k jednotlivým obavám připravili Jan Kopkáš (pracuje v [Brno Expat Centre](#), které se věnuje pomoci zahraničním odborníkům přicházejícím do Brna), Lenka Šafránková-Pavličková (věnuje se tématům uprchlictví a migrace v rámci doktorandského studia na Fakultě sociálních studií MU i prakticky v rámci [NESEHNUTÍ](#)) a Linda Janků (pracuje v [Centru pro lidská práva a demokratizaci](#), je asistentkou a doktorandkou na Katedře mezinárodního a evropského práva Právnické fakulty MU a právníčkou v Kanceláři veřejného ochránce práv). Komentáře byly pro potřeby tohoto materiálu kráceny.

Evropa je pod nezvladatelným přílivem migrantů, kteří ji převálcují a ovládnou.

V roce 2014 požádalo v EU o azyl něco přes 600 tisíc osob, stejný počet žádostí přijaly členské státy EU i v roce 1992, v tu dobu jich ovšem bylo jen 15 oproti současným 28. Přibližně 200 tisíc osob získalo loni mezinárodní ochranu - tento počet představuje přibližně 0,04 % občanů EU.

Jen ze Sýrie před občanskou válkou uprchly již čtyři miliony lidí. Z nich v EU od dubna 2011 (počátek konfliktu) požádalo o azyl pouze čtvrt milionu lidí. Zbytek je v sousedních zemích - Turecku, Libanonu a Jordánsku. Naprostá většina uprchlíků chce zůstat co nejbližší své zemi, aby se mohli po zlepšení situace vrátit zpět domů.

Pouštění migrantů do Evropy nic neřeší, je třeba pomáhat v zemích původu.

Například situaci Sýřanů nelze opravdu v současnosti řešit v jejich zemi. V dlouhodobé perspektivě je samozřejmě na místě usilovat (i politicky) o zabezpečení takových životních podmínek, které lidem umožní neopouštět vlastní domovy. Navíc se odhaduje, že 80 % z celkem cca 51 milionu uprchlíků na světě zůstávají v tzv. rozvojových zemích. Například muslimské státy po celém světě nyní hostí mnohonásobně vyšší počet uprchlíků, křesťanských i muslimských, než celý tzv. západní svět.

Nikdo nám nebude zavedením kvót diktovat, kolik uprchlíků a odkud přijímat.

Navrhované kvóty EU mají sloužit k rozložení administrativní zátěže spojené se zpracováním žádostí ze zemí, jako jsou Řecko a Itálie, které technicky nemohou zvládnout přezkoumat každou žádost ve vymezeném čase. Status azylanta na území ČR ale může přiznat jen české Ministerstvo vnitra, které samo individuálně a podrobně vyhodnocuje každou žádost.

Není tady místo, nemáme kapacity, nemůžeme to zvládnout.

ČR v posledních letech řešila zhruba tisíc žádostí o azyl ročně. Uprchlíci se kvůli povinnosti podat žádost o azyl v zemi prvního vstupu do EU dostanou do ČR jen s obtížemi. Pokud bychom podle návrhu Evropské komise v následujících dvou letech rozhodovali o přijetí dalších 1 328 uprchlíků, je počet srovnatelný se situací před deseti lety. Na jeden okres by tak připadlo 17 osob. Navíc Evropská komise by přispívala na integraci každého přijatého uprchlíka částkou 6 000 EUR, zhruba polovinu celkových nákladů.

Azylanti zneužívají sociální systém a stojí nás hodně peněz.

Žadatelé o mezinárodní ochranu nemají právo žádat o sociální dávky, nicméně žadatelé o azyl mají dle zákona nárok na ubytování a malé kapesné (60 Kč na den pro dospělého, 30 Kč pro dítě). Ti, kteří získali mezinárodní ochranu, mají přístup do sociálního systému, podobně jako občané ČR a také až pak získají pracovní povolení.

Uprchlíci jsou teroristi a představují bezpečnostní riziko pro stát.

Pouhá 2 % teroristických útoků v posledních pěti letech byla podle [Europolu](#) motivována nábožensky (naprostá většina byli separatisti). Z nich byly ty nejviditelnější teroristické akce v západní Evropě způsobeny v důsledku nedostatečné integrace mládeže druhé či třetí generace do společnosti a na trh práce. Osoby, kterým není umožněno rovnocenné vzdělání a zaměstnání, se radikalizují.

Pokud by se chtěli teroristé Islámského státu dostat do Evropy, bylo by pro ně snazší přicestovat na falešný pas přímou linkou než podstupovat s uprchlíky tu nejpomalejší a nejriskantnější cestu, plnou náhod a výslechů od azylových úředníků.

(European Union Terrorism Situation and Trend Report 2014)

Vybírejte si jen uprchlíky, kteří jsou nám kulturně blízcí.

Právo na azyl se řídí podle ohrožení života a bezpečí uprchlíka a ne jeho náboženskými, politickými nebo kulturními zvyky. (http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics)

Uprchlíci jsou ekonomičtí migranti.

Ženevská konvence z roku 1951 definuje uprchlíka jako kteroukoliv osobu, *“jež se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu své vlasti.”* Právo na mezinárodní ochranu tak pravděpodobně má minimálně polovina lidí, kteří v současnosti překračují Středozemní moře, aby se do Evropy dostali – tito lidé přicházejí ze Sýrie a Eritreje.

Současní nucení migranti však neopouštějí své země jen z důvodu přímé státní perzekuce a porušování lidských práv. Důvodem je také neschopnost místních mocenských struktur zajistit aspoň základní ochranu před fatálními důsledky politické, sociální a ekonomické nejistoty, tito pod 60 let starou definici však nespádají.

Odkazy na shrnující články

Podrobněji rozpracované reakce na mýty či obavy spojené s uprchlíky od Lenky Šafránkové-Pavličkové, která se tématům uprchlictví a migrace dlouhodobě věnuje v rámci doktorandského studia i prakticky v rámci [NESEHNUTÍ](http://denikreferendum.cz/clanek/20649-za-zdmi-pevnosti-evropa).
<http://denikreferendum.cz/clanek/20649-za-zdmi-pevnosti-evropa>

Podobně je téma zpracované i v názoru na ihned.cz, kde se autoři zabývají třemi argumenty, které se v diskusích často objevují: (1) mezi "námi" a "jimi" existuje fundamentální hodnotový rozdíl, (2) každý si má žít tam, kde se narodil a v podmínkách, které si vytvořil, (3) argument převedením na osobní život "A kolik uprchlíků sis nastěhoval domů ty?".

<http://nazory.ihned.cz/c1-64158180-keri-uprchlici-nas-skutecne-ohrozuji>

Proč obyvatelé blízkovýchodních zemí prchají do Evropy a jak taková cesta může vypadat? Část osudu jednoho uprchlíka popsal německý reportér týdeníku Die Zeit a nafotil český fotograf Stanislav Krupař. Předstírali, že jsou sami běženci, a spolu s lidmi z válkou zmítané Sýrie se ocitli v rukou gangu pašeráků lidí.

<http://reportermagazin.cz/a-pred-nami-je-stesti/>

Širší souvislosti tématu uprchlictví - hrozba islamizace evropské společnosti, srovnání výdajů na zajištění uprchlíků s šedou ekonomikou, předraženými zakázkami a daňovými úniky, složení uprchlíků žádajících v ČR o azyl, odpovědnost "západní společnosti" za situaci, jejíž důsledkem uprchlictví je.

<http://a2larm.cz/2015/04/realita-za-vyrobou-nenavisti/>

Pokročilejší materiál s obsáhlými daty věnující se nákladům, které jsou spojeny s utěsněním hranic před uprchlíky. Patnáct novinářů z devíti zemí pátralo po tom, jak protiimigrační opatření Evropské unie fungují, kdo na nich profituje – a kdo na ně doplácí.

http://www.rozhlas.cz/zpravy/data/_zprava/1502982

Reportáž z neonacistického pochodu v Bratislavě poukazuje na to, kdo pracuje s obavami z migrace, xenofobní náladou a atmosférou strachu ve společnosti.

<https://dennikn.sk/tema/pochod-a-blokada-v-bratislave>

Skauti na Zemi je tříletý mezinárodní projekt, jehož cílem je posílit roli skautského hnutí v podpoře důstojného života, lidských práv, rovnosti a spravedlnosti ve světě. Usiluje o to, aby skauti a skautky vnímali svět celistvě a v souvislostech a aby díky tomu dokázali domýšlet dopady svého jednání. V České republice na projektu spolupracuje Junák – český skaut a NaZemi, kromě nich se projektu účastní také skautské a globálně vzdělávací organizace ze Slovenska, Polska, Slovinska, Řecka, Velké Británie a Německa.